

TJØNNSTAULBEITET MED BRISKESTYKKET, GNR.:
164, BNR.: 5, VINJE KOMMUNE
Clodiusbakken 23
9009 TROMSØ
Att. John Hald

Saksbehandlar, innvalstelefon

Linnea Karoline Vereide, 33371203

Møsvatn Austfjell landskapsvernområde - Avslag på søknad om oppføring av driftsbu ved Vråsjåen - gbnr. 164/5 - Vinje kommune

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark gir Tjønnsstulbeitet/Briskestykket sameige v/John Hald, avslag på søknad om oppføring av ny driftsbu ved Vråsjåen i Møsvatn Austfjell landskapsvernområde, med heimel i § 4.1.1 i verneforskrifta til Møsvatn Austfjell landskapsvernområde, samt § 48 fyrste ledd i naturmangfaldlova. Avslaget gis med bakgrunn i at tiltaket vil auke den totale bygningsmassen i området, skape stor presedens for liknande bygg i verneområdet, og dermed vere i strid med formålet med vernet og kan påverke verneverdiane negativt.

Søknaden og bakgrunn

Vi viser til oversendt sak frå Vinje kommune datert 14. mars 2022, angående ein søknad om oppføring av ei driftsbu ved Vråsjåen i Møsvatn Austfjell landskapsverneområde i Vinje kommune. Søkjer er John Hald, på vegne av sameiget Tjønnsstulbeitet/Briskestykket, som ynskjer å setje opp ei driftsbu på gbnr. 164/5 ved Vråsjåen. Vi beklagar lang saksbehandlingstid.

Det blei fyrst i 2016 søkt om løyve til oppføring av ei bu ved Vråsjåen (sjå kart side 3), då for lagring av fiskeutstyr og garn, samt at det skulle vere overnattingsmoglegheiter i bua. Det blei då søkt om oppføring av ei bu på 12 m², kor skisser av bygget er vist på side 2. Søknaden blei sendt på høyring til Villreinnemnda for Hardangervidda, Telemark fylkeskommunen og Tilsynsutvalet.

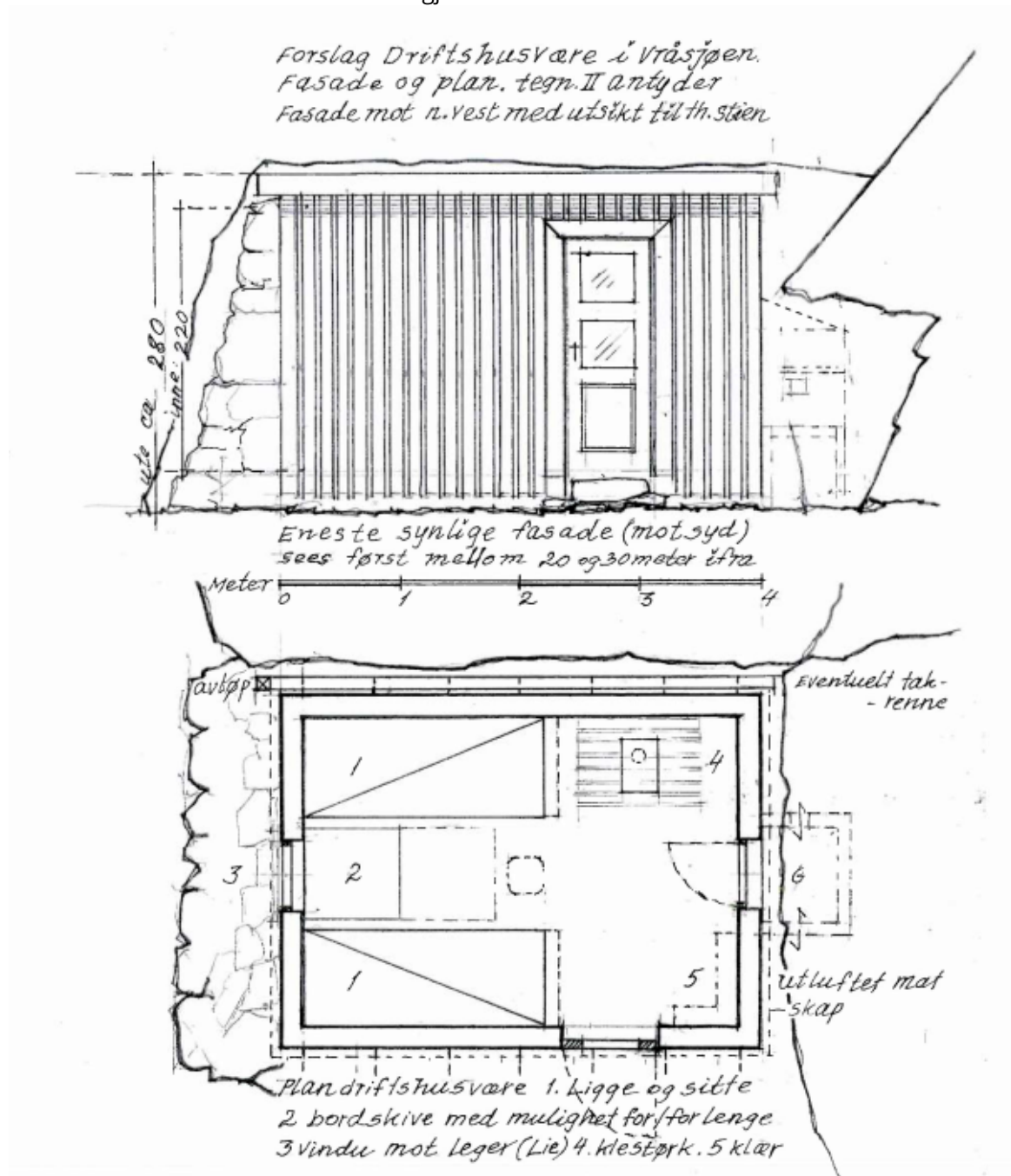
Villreinnemnda uttalte seg i brev av 15.03.2016, og skreiv at tiltaket ikkje sjås på som konfliktfylt med tanke på villrein, sjølv om dette er primært eit viktig vinterbeiteområde for villreinen. Sidan det er nærare sju år sidan Villreinnemnda gav høyringsuttales i denne saka, og situasjonen rundt villrein i Noreg har endra seg sidan den gong, har Statsforvaltaren sendte saka ut på ny høyring til Villreinnemnda.

I 2019 blei det sendt inn meir informasjon frå søkjer om kva som var formålet med bua, og det blei då lagt fram eit behov for å skatte meir av ørretten i vatnet for å gjere den større, då det i dag er for mykje fisk i vatnet til at fisken får ein stor storleik. Ved å bygge bua ville ein difor kunne skatte meir av

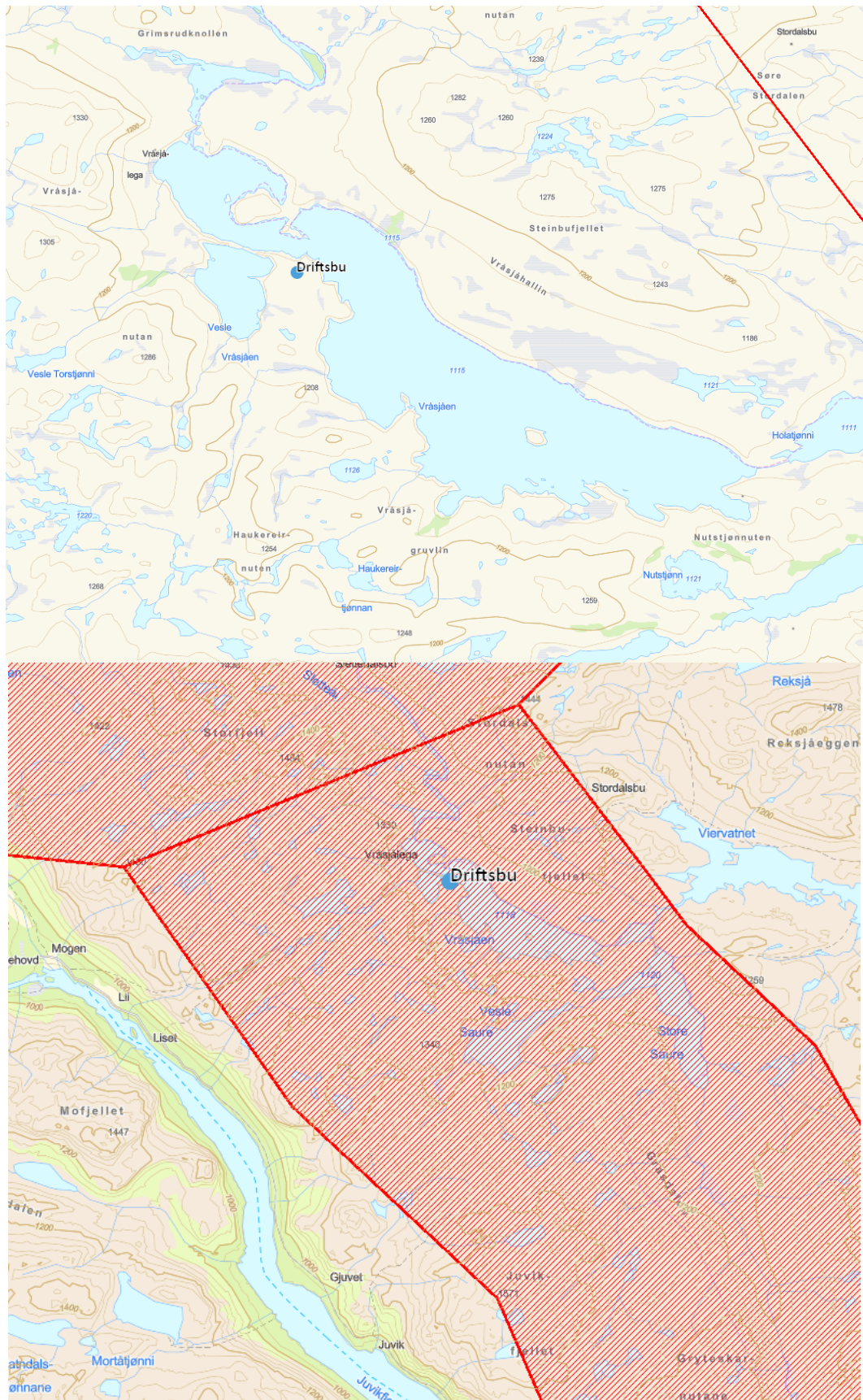

fisken og betre forholda i vatnet, samt at det ville bli enklare å drive jakt på rein i området. I oversendinga frå 2019 er det ein anna søkjer enn frå 2016, og storleiken er auka frå 12 m² til 16 m² utan at det er lagt ved nye skisser som viser denne endringa.

Statsforvaltaren har vore i kontakt med søkjer per telefon den 24. januar 2022, for å stadfeste formålet med driftsbua, som er forvaltning av fiskevatnet og for at det enklare skal kunne takast ut meir fisk for å betre storleiken på bestanden. Det er inga inntektsgivande interesse knytt til fiskeuttaket. Fiske i vatnet er difor å rekna som fritidsfiske. Søkjer bekreftar at skissene over driftsbua frå 2016 er framleis dei som gjelder.

Teikninga over skisserer korleis driftsbua er tenkt, då med ein storleik på 12 m² (henta frå søknaden frå 2016).

Driftsbua (blå prikk) er tenkt lokalisert rett ved Vråsjåen, som ligg omtrent midt i Møsvatn Austfjell landskapsvernområdet (raud skravering) (Oslofjord GIS).

Lovgrunnlag

Møsvatn Austfjell landskapsvernområde blei oppretta 10. april 1981. Føremålet er å verne eit særmerkt og vakkert natur- og kulturlandskap med mellom anna eit variert dyreliv, med kulturminne og til dels med særskilte naturområde i tilknytning til Hardangervidda nasjonalpark.

Jf. verneforskrifta § 4.1.1 skal landskapet vere verna mot utbyggingar, anlegg og andre inngrep av alle slag, [...], oppføring eller ombygging av bygningar, parkering av campingvogner, brakker o.l.

Vidare, jf. § 4.1.3 bokstav h) kan forvaltningsstyresmakta, i samråd med kulturstyresmaktene, gje løyve til nybygg eller større tilbygg til eksisterande bygningar, i særskilde tilfelle i samband med landbruksutnytting, utnytting av statsallmenning eller drift av turishytte. Statsforvaltaren vurderer at tiltaket ikkje faller inn under denne paragrafen, då bakgrunnen for søknaden er å enklare kunne forvalte ørretten for å betre storleiken til fisken i forbindelse med fritidsfiske.

Tiltaket må difor behandlast etter § 48 i naturmangfaldlova, kor ein kan gjere unntak frå verneforskrifta dersom tiltaket ikkje strid mot formålet med vernet og tiltaket ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig.

Dei miljørettslege prinsippa i naturmangfaldlova (nml.) §§ 8-12 skal også leggjast til grunn for vurderinga av saka, jf. § 7 om «offentleg avgjerd» i naturmangfaldlova.

Statsforvaltaren si vurdering

Møsvatn Austfjell landskapsvernområde ligg i Vinje og Tinn kommunar og omfattar eit natur- og kulturlandskap med mellom anna eit variert dyreliv, kulturminne og til dels urørte naturområde tilknytte Hardangervidda nasjonalpark.

Jf. nml. § 8 skal offentlege slutningar som påverkar naturmangfaldet så langt det er rimeleg byggjast på vitskapeleg kunnskap om artar sin bestandssituasjon, utbreiing av naturtypar og deira økologiske tilstand, samt effekten av påverkingar. Statsforvaltaren har god oversikt over naturverdiane som finns i verneområdet gjennom data frå: Artskart, Naturbase, Oslofjord GIS, Sensitive artsdata, forvaltningsplan for Hardangervidda med landskapsvernområde frå 2011, lokal kunnskap om området generelt og innspel frå Villreinemnda på villreininteresser. Nml. § 9 om «føre-var-prinsippet» blir difor her vektlagt i mindre grad.

I verneområda er det eit overordna mål om at det ikkje skal setjast opp nye bygg, då dette kan forringe verneverdiane. Eventuelle unntak kan vere å erstatte eksisterande bygg med eit tilsvarande bygg, men det er inga automatikk som seier at ein får lov til å føre opp eit nytt bygg sjølv om det skal erstatte det gamle. For sjølv om tiltaket isolert sett ikkje vil kunne påverka verneverdiane akkurat der det blir ført opp, må ein sjå tiltaket i samanheng med formålet med vernet og kva som er verneverdiane i området. Dette er vurderingar ein må gjere for å sjå om tiltaket faller inn under § 48 i naturmangfaldlova. I denne saka må ein vurdere om tiltaket kan stride med formålet med vernet, og om det kan påverke verneverdiane nemneverdig negativt. Desse vilkåra er kumulative, som vil seie at begge må vere oppfylt før ein kan gi dispensasjon. Dette er også ein «kan» bestemming, slik at ein kvar gang gjer ein vurdering på om det faktisk skal kunne gis løyve til tiltaket. § 48 i nml. skal ikkje brukast for å uthole vernet og utvide den ramma som er satt i vernevedtaket. Bestemminga skal vere eit sikkerheitsventil for tiltak ein ikkje kunne sjå for seg ville bli aktuelle eller i spesielle/særskilte tilfelle som ikkje blei vurdert på vernetidspunktet.

I Regionalplan for Hardangervidda (2019-2035), som inkluderer Møsvatn Austfjell landskapsvernområde, er det satt føringar på mellom anna oppføring av nye bygg i området. Denne

driftsbua vil bli liggjande i «Nasjonalt villreinområde (Sone B)», kor det i planen (side 33 under § 3.1 «Særskilte retningslinjer for ulike arealsoner – Nasjonalt villreinområde») står at: «*Det tillates ikke nye fritidsbygg. Det kan gis tillatelse til ombygg og mindre tilbygg på eksisterende bygg, samt riving av gamle før oppføring av nye med om lag samme størrelse*». Vidare på side 34 under § 4 «Særlige hensyn» står at «*Områder vernet etter naturvernloven/naturmangfoldloven er på plankart vist med egen skravur. Vernebestemmelsene og forvaltningsplanene styrer arealbruken*».

I uttala frå Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet (av 12. januar 2023) skriv dei følgjande:

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet uttaler seg i forhold til villreinens interesser. Etter § 21 i Hjorteviltforskriften skal nemnda arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og villreinen sine leveområder. Villreinen er en nasjonal ansvarsart for Norge, og siden 2021 er arten oppført på rødlista. Regjeringen har vedtatt at det skal utarbeides en egen stortingsmelding for villrein, for å ivareta villreinens interesser på en bedre måte enn det vi har klart til i dag.

Oppføring av driftshusvære ved Vråsjåen for sameie med gbnr 164/5 har i utgangspunktet begrenset effekt overfor villreinen sommer og seinhøst, men området brukes i noen grad av villrein i denne perioden.

Villreinnemnda ber om det ved behandling av søknaden legges vekt på om oppføring av driftshusvære er i samsvar med kriterier for nybygg i forvaltningsplanen for verneområdene og retningslinjer for Regional plan for Hardangervidda 2019-2035.

Jf. Regionalplanen skal det som utgangspunkt ikkje gis løyve til nye fritidsbygg, då med nokre få unntak. Driftsbua faller ikkje inn under nokon av desse unntaka, då det ikkje er tale om ombygging eller mindre tilbygg på eksisterande bygg, ei riving av eit gammalt bygg for så å setja opp eit nytt bygg som ein erstatning. Det er difor, jamført Regionalplanen, føringar for å gi avslag på søknaden, men slik det står under § 4, så er det verneforskrifta og forvaltningsplanen som styrer arealbruken i det verna området.

I forvaltningsplanen for Hardangervidda nasjonalpark med landskapsvernområdet frå 2011 er det definert kva for bygg ein kan gi løyve til i verneområdet. Det er lagt opp strenge retningslinjer for å kunne bygge nytt, kor ein til dømes må ha ein landbrukseigedom kor ein kan vise til at det er naudsynt med nytt bygg i samanheng med drifta på eigedommen. I forvaltningsplanen (s. 67) står det følgande om landbruk: «*Begrepet stedbunden næring er knyttet til bygninger/anlegg som det hensyn til driften av primærnæringen er nødvendig å plassere på stedet. For at stedbunden næring skal være aktuelt, må det være tale om en reell og inntektsgivende næringsvirksomhet av noe omfang. Øvrige aktiviteter som for eksempel jakt, fiske, bærplukking og lignende som har preg av friluftsfritidsaktivitet, eller som utgjør et naturtilskudd til egen husholdning, vil falle utenfor begrepet stedbunden næring*».

Etter Statsforvaltaren si vurdering er ikkje dette tiltaket å rekna som naudsynt i forbindelse med landbruksdrift, då fiske i vatnet ikkje er knytt til naudsynt næringsinntekt, men heller eit forvaltningstiltak for å betre storleiken på fisken og er difor å rekna som fritidsfiske. Saka blir difor ikkje vurdert nærare som eit tiltak knytt til landbruksinteresser, og det er difor ikkje naudsynt å sjå på ressursgrunnlaget til sameiget.

Søkjer skriv at ein ynskjer ei driftsbu for å kunne lagre fiskeutstyr og ha moglegheit til overnatting slik at det vert enklare å drive forvaltning på ørretten i vatnet, for å få tilbake den store fisken. Det er også vedlagt rapport frå «Rådgivende Biologer AS» som mellom anna skriv at: «Hvis

bestandssituasjonen for 1980 er målet for Vråsjøen, må det over anslagsvis 2-3 år tas ut 200-300 kg. [...] En alternativ metode, eller som tillegg, er å redusere tettheten av ung ørret i Vesle Vråsjøen og Vråsjøen ved å fiske med garn som har maskeviddene 16 mm og 21 mm». For at utfiskinga skal ha ein effekt på bestanden må det takast ut mykje fisk, og sjølv om tiltaket kan bidra til at fisken får ein større storleik, så er det ikkje naudsynt for fisken si del at den må bli større enn kva den er i dag. Sjølv om fisken har ein mindre storleik no enn før, så treng ikkje det vere negativt for økosystemet den lever i. Den største konsekvensen er at fisken vil bli kjønnsmoden medan den framleis har ein liten storleik, då det er avgrensa med mat (pga. stor konkurranse), som gjer at fisken ikkje har nok ressursar til å bli større. Det er mange fjellvatn i Noreg kor det er tette bestandar av fisk som gjer at storleiken på fisken blir liten, slik at dette er ein vanleg situasjon mange stader. Sjølv om vi forstår at det er ynskeleg å få tilbake den store fisken slik han var på 80-talet, så er det ikkje naudsynt at fisken skal ha ein slik storleik. Fiske i Vråsjøen kan sjåast på som ein tradisjon ein ynskjer å fortsette med, men sjølv utan ei driftsbu lokalisert ved vatnet, vil ein framleis kunne drive fiske her på tradisjonelt vis.

Statsforvaltaren har tidlegare behandla liknande søknader i landskapsvernområdet, mellom anna søknader om å føre opp; jaktbu, naust og driftshus. Alle desse blei avslått med bakgrunn i verneforskrifta sitt forbod mot nybygg, faren for presedens og/eller at ein ikkje har nok ressursgrunnlag knytt til tiltaket for at det kan seiast å vere naudsynt for søkjar si landbruksdrift. Desse sakane har vore påklaga og sendt over til Miljødirektoratet for avgjerd. Miljødirektoratet har i kvart tilfelle stadfesta Statsforvaltaren sitt avslag. Denne saka er veldig lik dei som har vore tidlegare, og vil bidra til å skape uheldig presedens og auke mengda byggmasse i verneområdet, som strider med formålet med vernet og kan påverke verneverdiane i området negativt, jf. nml. § 48. Sjølv om tiltaket isolert sett er avgrensa er det store sjansar for at fleire vil ynskje å gjere det same, og har ein fyrst gitt løyve til ein, så er det vanskeleg å gi avslag til ein anna (og ein uheldig presedens er skapt). Dette kan på sikt gjere at den samla belastninga på området bli større enn kva det toler, jf. nml. § 10. Statsforvaltaren kan ikkje sjå at det er element i denne saka som gjer at ein bør vurdere den annleis enn dei som har vore tidlegare, og at det difor også her gis eit avslag.

Nml. §§ 11 og 12 om «kostnadene ved miljøforringingen skal berast av tiltakshavar» og «miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetoder» vurderer vi ikkje som relevante i denne saka.

Vedtak

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark gir Tjønnsstulbeitet/Briskestykket sameige v/John Hald, avslag på søknad om oppføring av ny driftsbu i Møsvatn Austfjell landskapsvernområdet, med heimel i § 4.1.1 i verneforskrifta for Møsvatn og Ausfjell landskapsområde, samt § 48 fyrste ledd i naturmangfaldlova. Avslaget gis med bakgrunn i at tiltaket vil auke den totale bygningsmassen i området, skape stor presedens for liknande bygg i verneområdet, og dermed vere i strid med formålet med vernet og kan påverke verneverdiane i negativt.

Vedtaket kan klagast på etter føresegna i forvaltningslova § 28. Klagefristen er 3 veker frå dykk fekk dette brevet. Eventuell klage på vedtaket skal stilast til Miljødirektoratet, men sendast via Statsforvaltaren.

Med helsing

Arne Christian Geving
fagsjef

Linnea Karoline Vereide

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Vestfold og Telemark fylkeskommune
Vinje kommune
Villreinnemda for Hardangerviddaområdet

Postboks 2844	3702	SKIEN
Vinjevegen 192	3890	VINJE